

**รวมบทความงานประชุมวิชาการประวัติศาสตร์ ระดับปริญญาตรี ครั้งที่ 2 ในหัวข้อ “ประวัติศาสตร์
วิพากษ์: วิพากษ์ประวัติศาสตร์”**

**การเผยแผ่คริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกในกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง: กรณีศึกษาหมู่บ้านขุนกลาง จังหวัด
เชียงใหม่**

บรรณสรณ์ เสยกระโทก

บทความนี้มุ่งศึกษาการเผยแผ่คริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกในกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในประเทศไทย ระหว่าง ค.ศ.1964-1977 โดยเน้นศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ม้ง หมู่บ้านขุนกลาง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นชุมชนชาวม้งที่ เปลี่ยนมานับถือคาทอลิก ที่ได้เชื่อมโยงตัวเองเข้ากับการเกษตรกรรมและเศรษฐกิจที่สัมพันธ์กับผู้คนภายนอก อันจะสะท้อนให้เห็นการเข้ามาเผยแผ่คริสต์ศาสนาของมิชชันนารีภายหลังการสังคายนาวาติกันครั้งที่สอง ส่งผลให้การเผยแผ่คริสต์ศาสนาในกลุ่มชาติพันธุ์ที่ในประเทศไทยดำเนินการได้ง่ายมากขึ้น บทความนี้เลือก ศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ม้งที่เปลี่ยนมานับถือคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก โดยกำหนดพื้นที่ศึกษาในเขตศาสน ปกครองเชียงใหม่เนื่องจากเป็นเครือข่ายทางศาสนาของกลุ่มผู้อพยพชาวม้งคาทอลิกจากพื้นที่สงครามระหว่าง รัฐไทยและพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยในจังหวัดเพชรบูรณ์ เข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดเชียงใหม่พร้อม กับการเผยแผ่ศาสนาของมิชชันนารีคณะพระมหาไถ่ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ม้งในเชียงใหม่ที่เปลี่ยน มานับถือคาทอลิกกลายเป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็งทางชุมชนมากกว่าชาวม้งในเขตศาสนปกครองอื่น โดยศาสน จักรคาทอลิกมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงชาวม้งที่หันมานับถือคริสต์ศาสนาให้สามารถเข้าถึงโครงสร้าง พื้นฐานเฉกเช่นเดียวกับผู้คนในพื้นที่ราบ ได้แก่ การเชื่อมโยงเข้ากับสังคมและเศรษฐกิจที่สร้างเครือข่ายสู่โลก ภายนอก รวมทั้งการรับสิทธิขั้นทะเบียนสัญชาติไทย การเข้าถึงการศึกษาและการรักษาพยาบาล อีกทั้งศาสน จักรยังมีบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์กลางสร้างความเป็นเอกภาพให้กับชาวม้งในพื้นที่อื่นๆ ด้วย

**วิสาหกิจชุมชนสิ่งทอในความเปลี่ยนแปลง: กรณีศึกษา ตำบลเสริมซ้าย อำเภอสว่างงาม จังหวัดลำปาง
ช่วงพ.ศ.2545-2567**

สโรชา ต้นด้อย

บทความนี้ต้องการศึกษาการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของกลุ่มคนต่างๆ ผ่านสิ่งทอของวิสาหกิจชุมชนพื้นที่ ตำบลเสริมซ้าย อำเภอสว่างงาม จังหวัดลำปาง ในช่วง พ.ศ. 2545-2567 เพื่อมุ่งเน้นอธิบายความเปลี่ยนแปลง ความสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของชุมชน การศึกษานี้นอกจากจะใช้เอกสารบันทึกการ

ประชุมของวิสาหกิจชุมชนแล้ว ยังใช้วิธีการประวัติศาสตร์บอกเล่าโดยลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มคนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย ผลการศึกษาพบว่า การเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศและกระแสความคิดการศึกษาพื้นที่ชนบทก่อให้เกิดนโยบายที่มุ่งพัฒนาและกระจายเศรษฐกิจไปยังชนบท นอกจากนี้บทบาทผู้หญิงภาคเหนือกับการทอผ้าที่ถือเป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาได้ถูกส่งเสริมให้กลายเป็นสินค้า โครงการส่งเสริมต่างๆ ได้เปิดพื้นที่ให้ลูกค้าหลากหลายกลุ่มทั้งในประเทศและนอกประเทศอย่างประเทศญี่ปุ่นเข้ามาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน การศึกษานี้พบว่าความสัมพันธ์ของคนในชุมชนยังมีการหลงเหลือของความสัมพันธ์อุปถัมภ์แบบเดิมของชนบทที่อาศัยความคุ้นเคย สร้างความเชื่อใจ ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อสัญญาการค้าในรูปแบบของสัญญาใจ ผลจากการศึกษาทำให้ทราบถึงการปรับตัว การรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของแต่ละกลุ่มในชุมชน และการเข้ามาของโครงการจากทั้งทางภาครัฐ หรือภาคของการศึกษา ล้วนแล้วนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการสร้างความสัมพันธ์รูปแบบใหม่ในชุมชน

คำสำคัญ: การเปลี่ยนแปลง, ความสัมพันธ์, วิสาหกิจชุมชน, การพัฒนา, สิ่งทอ

สถานะความขัดแย้งในอารมณ์ความรู้สึกของชนชั้นล่างชาวจีนกับการเผชิญนโยบายผสมกลมกลืนจีน-ไทย ระหว่างปีพ.ศ.2481-2500

อารีย์ญา ไชยคำป็น

บทความนี้ต้องการศึกษาประวัติศาสตร์อารมณ์ความรู้สึกของชาวจีนโพ้นทะเลชนชั้นล่างในสังคมไทย โดยเฉพาะในช่วงของการสร้างความเป็นเอกภาพของไทยผ่านการก่อตั้งนโยบายผสมกลมกลืนจีนและไทยของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามในช่วงพ.ศ. 2481-2500 ช่วงเวลาดังกล่าวนี้นโยบายปฏิบัติทางสังคมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจีนในสังคมไทยได้ถูกจำกัดสิทธิ เสรีภาพ รวมไปถึงสภาพของอัตลักษณ์ความเป็นตัวตนที่ต้องสูญเสียผ่านการใช้วิธีการจัดการของชนชั้นนำไทย บทความนี้ต้องการชี้ให้เห็นว่า กระบวนการเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการที่รัฐได้นำระบอบอารมณ์ความรู้สึกเข้ามากำกับและสร้างบรรยากาศการผสมกลมกลืนของคนในชาติเข้าด้วยกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับชาวจีน จึงส่งผลทำให้ชาวจีนต้องเผชิญกับความรู้สึกที่รัฐไทยได้กำหนดอย่างไม่สามารถปฏิเสธและหลีกเลี่ยงได้ บทความนี้ศึกษาผ่านวิธีการทางจุลประวัติศาสตร์ (microhistory) ที่มุ่งความสนใจไปที่ประวัติศาสตร์ระดับจุลภาค อันเป็นการศึกษาเรื่องราวผ่านมุมมองขององค์ประกอบส่วนเล็กในสังคม ซึ่งทำให้เรื่องราวของผู้คนสามัญชนธรรมดากลายเป็นองค์ประธานของประวัติศาสตร์ บทความนี้จะนำเสนอเรื่องราวเล่าของครอบครัวชาวจีนโพ้นทะเลชาวแต้จิ๋วที่ได้เข้ามาตั้งรกรากอยู่ในแผ่นดินไทยที่สามารถทำให้ทราบถึงบทบาทของวิถีชีวิตสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ ตลอดจนทำให้เข้าใจในสำนึกของชาวจีนโพ้นทะเลที่มีต่อแผ่นดินบ้านเกิดอย่างประเทศจีนและหวังอารมณ์ความรู้สึกของบุคคล การศึกษากรณีชาวจีนโพ้นทะเลในสังคมไทยผ่านแนวพินิจจุลประวัติศาสตร์และประวัติศาสตร์อารมณ์ความรู้สึกจึงเป็นการขยายพื้นที่ของ

พรมแดนทางองค์ความรู้ให้มีความกว้างมากยิ่งขึ้นและแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของมโนทัศน์ในทางประวัติศาสตร์ด้วย

คำสำคัญ: ชาวจีนโพ้นทะเล, ประวัติศาสตร์อารมณืความรู้ศึก, จุลประวัติศาสตร์

อัตลักษณ์เจ้านายฝ่ายเหนือกับการรื้อฟื้นภาพลักษณ์ในช่วงปี พ.ศ.2500-2540

สหราชอาณาจักร

บทความนี้มุ่งศึกษาการรื้อฟื้นบทบาทเจ้านายฝ่ายเหนือในช่วงระหว่างปีพ.ศ.2500-2540 การปฏิรูปการปกครองพ.ศ. 2430 สยามได้ผนวกล้านนาเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสยาม เจ้านายฝ่ายเหนือถูกลดบทบาทและสถานะลงอย่างมากจนกระทั่งสลายตัวลงไปในท้ายที่สุด ทว่าสถานะที่เสื่อมสลายนี้ได้กลับฟื้นคืนอีกครั้งเมื่อทศวรรษ 2500 การศึกษานี้พบว่าเงื่อนไขสำคัญในการฟื้นฟูบทบาทของเจ้านายฝ่ายเหนือสัมพันธ์กับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เจ้านายฝ่ายเหนือสร้างขึ้น รวมถึงการสร้างเครือข่ายแต่งงานที่สัมพันธ์กันตั้งแต่เจ้านายระดับสูงจนถึงข้าราชการในราชสำนักกรุงเทพฯ นอกจากนี้เจ้านายฝ่ายเหนือระดับสูงที่มีประสบการณ์และร่วมสมัยได้สืบทอดขนบธรรมเนียมทางด้านวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของกลุ่มเจ้านายฝ่ายเหนือต่อเนื่องโดยไม่ขาดสาย กระทั่งเมื่อมีการฟื้นคืนบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ในสมัยรัชกาลที่ 9 ซึ่งแผ่ขยายพระราชอำนาจนำทางอุดมการณ์และวัฒนธรรมไปยังระดับภูมิภาคอย่างลึกซึ้ง อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเจ้านายฝ่ายเหนือได้ส่งผลให้กลุ่มเจ้านายฝ่ายเหนือได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายความสัมพันธ์กับสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย ความสัมพันธ์ดังกล่าวให้ผลประโยชน์ต่างตอบแทนซึ่งกันและกันในการให้ความศักดิ์สิทธิ์ในระบอบที่สถาบันพระมหากษัตริย์กำลังฟื้นฟูภาพลักษณ์ทางจิตวิญญาณการในแสวงหารากเหง้าของเทวราชา ทูตทางวัฒนธรรมดังกล่าวอยู่ในรูปแบบของพิธีกรรมและประวัติศาสตร์อันยาวนานของความสัมพันธ์ระหว่างล้านนากับราชวงศ์จักรี โดยที่กลุ่มเจ้านายฝ่ายเหนือเหล่านี้มีอยู่ในสถานะการเป็น “เจ้า” สืบสายโลหิตเจ้าประเทศราชที่มีความจงรักภักดีมาพร้อมๆกัน นอกจากนี้แล้ว การรื้อฟื้นสถานะเจ้านายฝ่ายเหนือยังส่งผลต่อการเติบโตกระแสท้องถิ่นนิยม ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และการท่องเที่ยวส่วนภูมิภาค ซึ่งทำให้อัตลักษณ์ของชาวเหนือที่อยู่ในทูตทางวัฒนธรรมของกลุ่มเจ้านายฝ่ายเหนือได้รับการเผยแพร่

คำสำคัญ: เจ้านายฝ่ายเหนือ, การรื้อฟื้นบทบาทและสถานะ, สถาบันกษัตริย์

กบฏพญาปราบสงคราม (หนานเตชะ): ความเคลื่อนไหวของการต่อต้านสยามและเครือข่ายการเมืองในพื้นที่ชายแดน

นับแก้ว เกียรติฉวีพรรณ

บทความนี้มุ่งศึกษาความเคลื่อนไหวของการต่อต้านและเครือข่ายการเมืองในพื้นที่ชายแดนของกลุ่มกบฏพญาปราบสงคราม (หนานเตชะ) อันเป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์กบฏพญาปราบสงครามในช่วง พ.ศ.2432-2433 ที่นับเป็นการต่อต้านสยามครั้งแรกของล้านนา การต่อต้านมีสาเหตุมาจากความไม่พอใจในการปฏิรูประบบภาษีอากรแบบใหม่โดยข้าหลวงสยามในเชียงใหม่ จนทำให้ชาวบ้านในพื้นที่ปรับตัวให้เข้ากับระบบภาษีอากรไม่ทัน รวมทั้งความไม่พอใจของเจ้านายและขุนนางท้องถิ่นที่ต้องสูญเสียผลประโยชน์จากการเก็บภาษี จนปะทุเป็นการกบฏต่อต้านสยามขึ้น นำโดยพญาปราบสงคราม (หนานเตชะ) ผู้นำชุมชนบ้านสันป่าสักและมีอิทธิพลในเขตสันทราย เหตุการณ์กบฏพญาปราบฯ นี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ช่วง คือช่วงแรกของการก่อการในพื้นที่เมืองเชียงใหม่ และช่วงหลังที่ก่อการในเขตพื้นที่ชายแดนด้านตะวันตกเฉียงเหนือบริเวณเมืองฝาง-เมืองพร้าว บทความนี้จะมุ่งเน้นศึกษาเหตุการณ์ในช่วงหลังเป็นหลัก เนื่องมาจากกบฏพญาปราบฯ ในช่วงหลังที่ชายแดนแถบเมืองฝางถือเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชายแดนสยาม-พม่าของอังกฤษในหลายๆ ด้าน ทั้งความขัดแย้งพิพาทเรื่องเขตแดนระหว่างประเทศราชของสยามกับกลุ่มรัฐต่างๆ ในอารักขาของอังกฤษ เช่น เชียงตุง เมืองป๋น การปักปันเขตแดนบนแผนที่สมัยใหม่ระหว่างสยามกับพม่าของอังกฤษ การก่อความไม่สงบบริเวณชายแดนสยาม การอพยพเคลื่อนไหวของผู้คนในแถบชายแดน ความพยายามในการขยายอำนาจและการปะทะกันระหว่างสยามและอังกฤษบริเวณเมืองชายแดน ความเคลื่อนไหวและปฏิกิริยาของกลุ่มอำนาจและกลุ่มชาติพันธุ์บริเวณชายแดนต่างๆ ต่อฝ่ายสยามและอังกฤษ ซึ่งจะส่งผลกระทบมาถึงเขตชายแดนไทย-พม่าในปัจจุบัน

คำสำคัญ: พญาปราบสงคราม (หนานเตชะ), เมืองฝาง, เมืองเชียงตุง, เมืองเชียงใหม่, ชายแดนไทย-พม่า

ดนตรีกบฏไอริชและแนวคิดสาธารณรัฐนิยมในยุคการปฏิวัติไอร์แลนด์

ณัฐกาญจน์ พรหมจันทร์ตา

บทความนี้ต้องการศึกษาแนวคิดสาธารณรัฐนิยมในไอร์แลนด์ (Irish republicanism) ผ่านดนตรีไอริชในปี 1916-1923 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่แนวคิดสาธารณรัฐนิยมแบ่งบานในหมู่ผู้เรียกร้องเอกราช แนวคิดสาธารณรัฐนิยมไอริชคือแนวคิดทางการเมืองที่เรียกร้องให้ประเทศไอร์แลนด์ทั้งแผ่นดินเป็นเอกราชโดยสมบูรณ์ ปราศจากอำนาจใต้การบังคับและปกครองของอังกฤษ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้ดำเนินไปตลอดศตวรรษ โดยเน้นการเคลื่อนไหวทั้งทางการเมืองและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมประจำเชื้อชาติที่ได้รับการสนับสนุนและแพร่กระจายอย่างกว้างขวางต่อชาวไอริชผู้เรียกร้องเอกราช ทั้งยังดำเนินกิจกรรมโดยวิธีการต่างๆ ทั้งแบบสันติวิธีและใช้ความรุนแรงเพื่อเข้าต่อต้านอำนาจในเวลาเดียวกัน แนวคิดนี้ได้แสดงออกผ่านดนตรี (โดยเฉพาะดนตรีกบฏ

ไอริช) ซึ่งได้รับความนิยมและแพร่กระจายในสาธารณรัฐไอร์แลนด์ ตัวอย่างเช่น เพลง Foggy Dew, Come out ye black and tans, Oró Sé do Bheatha 'Bhaile และอื่นๆ บทเพลงเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องกับแนวคิดสาธารณานิยมในไอร์แลนด์ บทความนี้พบว่าดนตรีกบฏไอริชในช่วงปี 1916-1923 ได้นำเสนอถึงเหตุการณ์การต่อสู้เพื่อเอกราชและการสรรเสริญต่อผู้วายชนม์ชาวไอริช ซึ่งกลุ่มเพลงดังกล่าวยังถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองในหมู่นักชาตินิยมหลังสงครามกลางเมืองจนถึงการได้รับความนิยมต่อดนตรีในกระแสวัฒนธรรมประชานิยมของโลกปัจจุบัน

คำสำคัญ: ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมการเมือง, ดนตรีกบฏไอริช, สาธารณรัฐนิยมไอริช, ยุคการปฏิวัติไอร์แลนด์

ประวัติศาสตร์แห่งท่วงทำนองกับบทบาทความเป็นหญิงที่ถูกถ่ายทอดผ่านบทเพลงของกองทัพเยอรมัน ตั้งแต่ยุคการรวมชาติปรัสเซียสู่เยอรมนียุคใหม่

ศรุตานนท์ ปราบุตร

บทความนี้มุ่งเน้นศึกษาพื้นที่ของผู้หญิงชาวเยอรมันบนหน้าประวัติศาสตร์ผ่านบทเพลงที่เป็นของกองทัพเยอรมัน นับตั้งแต่การรวมอาณาจักรต่างๆ ที่พูดภาษาเยอรมันให้เป็นหนึ่งเดียวกันในปี 1871 ช่วงเวลาแห่งสงครามโลกครั้งที่ 1 และ 2 การรวมชาติเยอรมนีจากทั้งเยอรมนีตะวันออกและตะวันตกหลังจากที่สงครามเย็นสิ้นสุดลงในปี 1990 และยุคของเยอรมนีสมัยใหม่ โดยศึกษาจากหลักฐานชั้นต้นอย่าง เอกสารต้นฉบับการเขียนเพลงของกองทัพเยอรมัน และหลักฐานชั้นรองอย่างเพลงบนแพลตฟอร์มเพลงอย่าง Youtube การศึกษาค้นพบว่า บทบาทและพื้นที่ของผู้หญิงบนหน้าประวัติศาสตร์ของเยอรมนีนั้นแปรเปลี่ยนไปตามสภาพของบริบททางสังคม อาทิ ในช่วงการรวมชาติเป็นจักรวรรดิเยอรมนีนั้น ผู้หญิงถูกมองว่าเป็นเพศที่อ่อนแอ ต้องการการปกป้องจากเหล่าผู้ชาย จนนำไปสู่การถูกถ่ายทอดออกมาผ่านบทเพลงที่เหล่าทหารหรือประชาชนชาวเยอรมันใช้ร้องกันอย่างแพร่หลาย แต่ในช่วงเวลาที่เปลี่ยนผ่านการเมืองจากสาธารณรัฐไวมาร์เป็นอาณาจักรไรช์ที่สามก็กดขี่พวกเธอแบบทางอ้อมให้ถูกจำกัดบทบาทอยู่เพียงแคในบ้านและกลายเป็นค่านิยมที่ถูกเชิดชูโดยพรรคนาซี และมีความเกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายที่กระทำโดยรัฐนาซี ตลอดจนในยุคสมัยช่วงสงครามเย็นที่มีการใช้ผู้หญิงเป็นดั่งความเข้มแข็งของประเทศ แม้กระทั่งในช่วงที่เยอรมนีรวมประเทศเป็นหนึ่งเดียวกัน ในปี 1990 ผู้หญิงก็ยังคงเป็นหนึ่งในตัวแสดงที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตย เสรีภาพ และอุดมคติของเยอรมนี อาจจะกล่าวได้ว่า พวกเธอคือหนึ่งในฟันเฟืองสำคัญที่คอยขับเคลื่อนสังคมเยอรมนีให้ก้าวไปข้างหน้าตลอด 153 ปีที่ผ่านมา

คำสำคัญ: เพลง, ผู้หญิง, กองทัพเยอรมัน, ประเทศเยอรมนี